

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

FRILUFTSLIVETS KULTURLANDSKAP

VI MØTES PÅ FRØNSVOLLEN 14. MAI!

SE BAKSIDEN

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

NOA - en vital organisasjon

Årsmøter avholdes for tiden på løpende bånd. Oppmøte og diskusjonene på disse kan være et barometer på organisasjonens vitalitet. I så måte kan vi være meget fornøyd med årets årsmøte i NOA. Det var helt fullt i konferansesenteret i Grensen 9 da NOA hadde årsmøte mandag 24. april. Årsmeldingen inneholder en perlerad av vellykkede prosjekter og arbeidsprogrammet bærer bud om høy aktivitet framover. Flere lokallag kommenterte arbeidsprogrammet. Det nye lokallaget Oslo Vest var bekymret for hva som kunne skje av byggeprosjekter i bynære deler av Marka i påvente av ny Markalov. Man frykter tilsvarende reaksjoner fra grunneierne som da arbeidet med Hardangervidda nasjonalpark startet opp på 1970-tallet. Det ble svart fra sekretariatet at NOA allerede har

foreslått midlertidig bygge- og deleforbud i henhold til plan- og bygningsloven i de aktuelle områdene.

Lokallaget Nannestad/Gjerdrum var opptatt av at NOA skal fungere som et fylkeslag både for Oslo og Akershus. De ga uttrykk for at avstanden kan føles stor mellom lokallagene i Akershus og fylkeslaget og at vi må kunne trekke mer på hverandre enn hva vi for tiden får til. Her ble det påpekt at det faktisk står i vedtektene at styret skal innkalle representanter for lokallagene til styremøter to ganger i året. Forslaget om å vedtektsfeste at to styrerepresentanter skal komme fra Akershus ble nedstemt, men Nannestad/Gjerdrum har lyktes med å sette dette punktet på dagsorden. Neste års valgkomite vil nå i enda

større grad prøve å skaffe styrerepresentanter fra Akershus.

NOAs vitalitet håper vi også kommer til syne i foreliggende nummer av Grevlingen. Vi følger opp intervjuet med Carl Otto Løvenskiold fra forrige nummer med friluftslivets grand old man Erik Sture Larre. Med disse intervjuene mener vi at vi tydelig har fått fram ytterpunktene i debatten om en ny Markalov. Det handler om hvordan vi best kan ta vare på friluftslivet kulturlandskap. I dette nummeret presenterer vi også den nye verneplanen for Svartskogområdet og et spennende natur- og læreprosjekt for barn og unge.

Tom Ekeli, redaktør

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120, 0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20 Telefaks 22 71 63 48
e-post adresse: noa@noa.no hjemmeside: www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81, e-post: tomekeli@online.no
Redaksjonsassistent: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71, e-post: hfunder@online.no

Redaksjonen avsluttet 24. april 2006
Forsidefoto: Lutvannsområdet, Hilde Friis
Trykk: IT Grafisk Opplag: 5.000

ISSN 0803-6357

Grevlingen blir trykket på resirkulert papir. Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det.

Innhold

- Eventyrskogen på Branntjernshøgda
- Klart for avspark: Frønsvollen
- NOA med verneplan for Svartskog og Breivoll
- Et annet skogbruk er praktisk mulig
- Naturkart – naturopplevelse for barn og unge
- Intervju med Erik Sture Larre
- Jørgen Stubbesitter
- Sett og sakset
- Bokomtale

TURPROGRAM SOMMEREN 2006

For alle arrangementene gjelder at oppdatert informasjon legges fortløpende ut på NOAs hjemmeside, www.noa.no.

14. MAI

Bli kjent med Frønsvollen. Se program på siste side.

ULTIMO MAI

Registreringskurs i eventyrskogregistrering. Vi registrerer eventyrskoger på Gaupesteinsåsen. Få øynene opp for kvalitetsopplevelser og opplevelseskvalitet. Bli med på NOAs eventyrskogregistreringer – den sikreste veien til Markas fineste områder! Frammøte og opplegg vil bli annonsert på vår hjemmeside (www.noa.no) eller du kan ringe vårt sekretariat eller sende en mail til laila@noa.no.

11. JUNI

“Sidesprang”. Bli med NOA i eventyrskogen! 11. juni kan du få en smakebit av Markas flotteste skoger. NOA har merket en sti gjennom eventyrskogene ved Godbekkdalen, nord for Sognsvann. Frammøte ved sørenden av Store Åklungen mellom kl 12 og 16. NOA serverer kaffe/saft og kjeks ved Øvre Blanksjø.

12. JUNI

Kveldstur i Årvollåsen (Lillomarka). Vi oppsøker eventyrskog og forsømmerfrisk skog i Marka, med visitter til “kastesteinen” og mestertyven Ole Høilands hule. Buss nr 32 kl 17.37 fra Jernbanetorget til Stig holdeplass. 3 timers tur, hovedsakelig på sti.

28. AUGUST

Kveldstur til Mellomkollen. Mellomkollen er en av våre nærmeste “villmarker”, med storskog, myke mosematter og flotte stier. Tog fra Oslo S kl 16.57 til Movann. (NB! Forbehold om ruteomlegging!!! Sjekk hjemmesiden, eller ring oss!) Turen går over Hansekollen til Mellomkollen og ned til Skard, der vi tar bussen tilbake. Ta med niste, og sko og klær etter været.

I tillegg planlegges det tur til NOAs forslag til landskapsvernområde på Svartskog og slåttedugnad på Finnerudseter i juli. Detaljene om disse arrangementene var ikke klare ved Grevlingens dead-line, men vil bli lagt ut på NOAs hjemmesider. Det planlegges også hytteturer for NOA-medlemmer til høsten. Program for høsten kommer i neste utgave av Grevlingen.

VELKOMMEN TIL SOMMERFEST

Lørdag den 20. mai inviterer vi alle medlemmer og støttespillere til å feire sommeren og oss selv på Vøienvolden (Maridalsveien 120). Festen begynner kl. 18.00. Det blir grilling, ta med grillmat og drikke, vi står for tilbehøret. Etterpå blir det sosial hygge og lett underholdning. Før festen prøver vi å få til et miniseminar om kulturlandskap kl 15.00. Nærmere informasjon om dette kommer på hjemmesidene www.noa.no

Fint om du kan si fra om du kommer til Anna på anna.skog@bio.uio.no
Eventuelle spørsmål kan stilles til Unni på 99 20 50 80.

Med Vennlig hilsen
Unni og Anna i festkomiteen

Foto: Tom Ekeil

Jørgen Huse ble på årsmøte utnevnt som **æresmedlem** i NOA for sin store innsats som regnskapsmedarbeider i 25 år. Han har også vært styremedlem og aktiv i Natur og Ungdom i sin tid. Her flankert med to andre æresmedlemmer Bredo Berntsen til venstre og Jens Gram til høyre.

NOA STYRET

Leder

Christian Pedersen
tlf. 47 33 11 79 (m)

Styremedlemmer

Anna Skog
tlf. 41 47 98 63 (m)
Elisabeth Koren
tlf. 41 62 67 33 (m)
Tommy Reinås
tlf. 48 02 95 05 (m)
Elin Lerum Boasson
tlf. 41 12 34 62 (m)
+ 1 repr. fra Natur og Ungdom

Varamedlemmer

Øystein Haarklou Johansen
tlf. 41 55 24 28 (m)
Ingeborg Wessel Finstad
tlf. 91 54 52 97 (m)
Anders Ettestøl
tlf. 48 17 14 51 (m)
Helga Lerkelund (NU)

Foto: Tom Ekeil

Det nye styret i NOA som ble valgt på årsmøte 24. april 2006. Fra venstre: Ingeborg Wessel Finstad, Tommy Reinås, Christian Pedersen, Elin Lerum Boasson, Anna Skog og Anders Ettestøl. Fire representanter var ikke tilstede da bildet ble tatt.

EVENTYRSKOGENE

ET VIKTIG VERKTØY FOR BEVARING AV MARKA

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har de siste tre årene registrert en rekke av Markas eventyrskoger. Registreringen synliggjør de mest verdifulle områdene vi har igjen for friluftsliv og naturopplevelse.

Branntjernshøgda med to kjerneområder – kanskje den snørikeste åsen i Nordmarka. Det bærer skogen preg av. Det er få trær som får stå helt i fred, de fleste brekker både en og flere ganger i løpet av livet. Nye skudd slåss om å få bli ny topp. For oss turgåere gir denne langsomme dramatikken gleder i form av fantasipirrende silhuetter og trolske skogpartier. I enkelte partier kan en få en følelse av hvordan Marka har sett ut før tømmereksporten tok til.

Hogstene trengte innover på disse kantene på 1960- og 70-tallet, men ikke helt inn, og ikke overalt. I 1973 opprettet

Løvenskiold et administrativt verneområde langs høydedraget. Det vernede området er senere redusert kraftig i størrelse, men det er heldigvis ikke foretatt nye inngrep. Derfor finnes det fortsatt et sammenhengende område med variert, spennende skog, med rike opplevelser av naturlighet, mangfold og skogsrom. Partiet rundt Kalvtjerna er meget vakkert, men toppen av kaka er likevel to små og bortgjemte partier:

Nordvestover fra det vestre Kalvtjernet går det flere dype slukter nordover. Her står stor-skogen grov og utgammel. De dype søkkene og høye stammene gjør at du virkelig føler at

du er inne i skogen. Skogen har fått bli så gammel at den bærer tydelig preg av at det er naturen som står for stellet.

Lenger sør i området ligger Søndre Branntjern, der naturen også får råde grunnen. Furukoller og gransøkk mot øst, og et vann helt uten spor av menneskelige inngrep, gir området et meget spesielt inntrykk. Kraggete graner omkranser vannet. Noen hundre meter i sydvest kommer flatehogstene gnagende, men heldigvis ikke inn til denne idyllen.

Hele området har vi gitt terningkast 3, mens de to kjerneområdene har fått terningkast 6.

Branntjernshøgda

Området ligger på et høydedrag som strekker seg fra Kjerkeberget i sør til Snøpløghøgda i nord. Del av Løvenskiold-Vækerø skoger.

Terningkast

Kanskje den snørikeste åsen i Nordmarka?

Foto: Gjermond Andersen

Klart for avspark: Frønsvollen

Av Knut L. Maarud

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har sikret seg leiekontrakt på Frønsvollen i Nordmarka. Bare tre kilometer fra Frognersetra. Til fots, på ski eller sykkel. På setervollen til Frøn gård kan Frønsvollen by på hovedhus med stue, kjøkken, soverom og bad (!). Uthus og 20 mål innmark følger med. Utover sommeren er også planen å få beitedyr på innmarka.

– Dette er julaften for NOA, mener Nikolai Norman, medlem av interimstyret for hytta. Men gaven kommer hverken fra jule-nissen eller himmelen. Den kommer fra Friluftsetaten i Oslo kommune. Målet vårt er å få arrangementer til stedet som fremmer NOA og markasaken. Det unike er pakkelsen vi får, med kulturlandskapet, beitedyrene, turmulighetene i området rundt, tunet og hytta. Dette åpner tusen muligheter for spennende arrangementer i NOAs ånd, mener Norman.

Huset

Hovedbygningen er på 70 kvadratmeter, med stue, kjøkken og et stort soverom. Vi overtar en del inventar, men en del oppussing må nok til for å tilfredsstille vårt behov. Vi ser for oss et sted for helgebruk med seks-åtte sengeplasser. Her vil medlemmer og grupper i NOA ha mulighet for å ta en helgetur, arrangere møter og andre arrangementer. Utvendig vil Friluftsetaten gjøre en del reparasjoner utover sommeren. Blant annet nytt vindu på sørveggen, nytt panel på deler av bygget og takreparasjoner.

Dyrene

Beitedyr er også en del av pakka. I vår vil det komme beitedyr som skal holde innmarka åpen. Dyra kommer fra Bogstad gård. Om det er snakk om sauer eller ung-

dyr, vet vi ikke ennå. Rundt vollen blir det satt opp skigard, og NOA skal få jobben med å rydde innmarka for trær. Dette blir ei fin ramme om opplevelsessentret vårt, mener Norman.

Skihytta

Foreningshytta til Christiania skiklub er en del av tunet på Frønsvollen. Vi har avtalt med klubben å koordinere arrangementene våre for å unngå kollisjoner. Skihytta fra 1890, tilhørende verdens eldste skiklubb, er en viktig del av Frønsvollens identitet.

Hyttestyret

Foreløpig er det oppnevnt et interimsstyre for hytta. Dette består av Jens Gram, Sigmund Skeie, Stein Erling Birkeland, Knut L. Maarud og Nikolai Norman.

Planen er å få etablert et eget styre av aktive medlemmer fra ulike deler av NOA. Derfor inviteres alle interesserte til en første presentasjon av stedet søndag 14. mai fra klokka 12.00 og utover. Litt dugnadsarbeid kan vi også tilby. Klarer vi å få på plass et hyttestyre og en aktivitetsplan etter presentasjonen, har vi nådd det første målet vårt, sier Nikolai og ønsker alle velkommen oppover.

VISJON FOR FRØNSVOLLEN

- Frønsvollen skal være foreningens samlingspunkt i Marka
- Markatradisjoner, kulturlandskapet, enkelt friluftsliv og naturopplevelser skal være kjerneverdier ved bruken av Frønsvollen

Frønsvollenstua sett fra sydøst.

Foto: Stein Erling Birkeland

ET ANNET SKOGBRUK ER PRAKTISK MULIG!

Av Gjermund Andersen

God, gammeldags plukkhogst er ikke bare romantikk. Dette er høyst aktuell driftsform i et moderne skogbruk, både i teori og i praksis. Både praktiske forsøk og forskning på plukkhogst (selektive hogster) viser at dette er et godt alternativ til flatehogst (bestandsskogbruk). At selektive hogster tilfredsstillende både friluftsliv og naturvern – i tillegg til skogierens lommebok viser bl.a. sluttrapporten fra Kontus-prosjektet som ble igangsatt av Glommen og Mjøsen skogeierforeninger i 2003.

Det er lite penger å tjene på dagens skogbruk, det blir stadig færre arbeidsplasser i næringen, og skogbruket – slik det nå drives – gir store og uheldige konsekvenser for naturen og for friluftslivet. Det er derfor om å gjøre å få lagt om norsk skogbruk, både av hensyn til naturvern og friluftsliv, men også rent økonomisk. Osломarka og de andre bymarkene kan være fornuftige steder å begynne denne omleggingen.

Fra naturens side er gran et skyggetreslag, som vokser opp i halvskyggen fra andre trær. Enten det er under lauvtrærne som kommer etter en brann eller inne i granskogen, i åpningen etter ett eller flere trær som har gått overende, så vokser de nye trærne sent, de får smale årringer. Smale årringer, særlig i kjernen av trærne, er et viktig kjennetegn på kvalitet. Dagens hurtigvokste virke er både svakere og mer utsatt for råte enn det tunge, tette og sentvokste, som vi fikk ut av naturskogene.

Plukkhogsten er en måte å produsere kvalitet på. Man tar ut de ferdig utvokste og de trærne som er skadet, og lar yngre trær med stort potensiale stå igjen. Da får vi dobbelt verdi: Både verdifull tilvekst for de gjenstå-

ende trærne og passe skygge for den kommende generasjonen, slik at denne ikke vokser for fort. Naturen er også på skogbrukets side, dersom de gjør det på denne måten: Lengdetilveksten svekkes ikke på langt nær så mye som diametertilveksten i halvskyggen. Det betyr at vi kan produsere høykvalitets trevirke i den fleraldrede, plukkhogde skogen. Innvendingene mot denne hogstformen er hovedsaklig at driftene blir for dyre. Men dette er faktisk ikke sant. Fordi man tar ut de store, utvokste trærne, får man gjennomsnittlig mye større stokker, noe som er svært gunstig for driftsøkonomien. For moderne plukkhogst drives med hogstmaskiner, akkurat som

flatehogsten. Maskinbruken muliggjør også en mer skånsom hogst i forhold til de trærne som står igjen. I plukkhogsten base-res foryngelsen i hovedsak på naturlig såing, med store innsparinger av kostnader til planting og stell av ungskog.

I Kontus-prosjektet som Glommen og Mjøsen skogeierforeninger har gjennomført viser resultatene at lønnsomheten med henholdsvis selektive hoster og bestandsskogbruk er omtrent den samme. Fortrinnene til plukkhogsten vil øke med lavere råvarepris (konkurransen fra plantasjene!), økt prisspenning mellom tømmer til sagbruk og til papirindustrien og med økte kostnader til planting og stell av ungskog.

Både i et globalt marked med stor eksport basert på billig transport og i et selvforsynt marked vil det være klokt å satse på kvalitet framfor hurtigvokst, lettforjengelig trevirke. Og når en slik endring av produksjonen kan skje uten dramatiske virkninger for skogbrukets økonomi, og med store fordeler for naturvern og friluftsliv, burde valget være enkelt. Særlig i Marka.

Prosjekt KONTUS

Sluttrapport

Glommen Skogeierforening
Mjøsen Skogeierforening

Kilde: Sluttrapport Prosjekt KONTUS, Glommen Skogeierforening og Mjøsen Skogeierforening 2005

NOA med verneplan for Svartskog og Breivoll

Av Mariella Memo, NiO/NOA

I tråd med NOA sitt arbeidsprogram, ble det sommeren 2005 initiert et arbeide med en verneplan for Svartskog/Breivoll i henholdsvis Oppegård og Ås kommuner. Områdets beliggenhet i et bynært pressområde, kombinert med dets rike natur-, kultur- og friluftsverdier, har gitt arbeidet med en verneplan høy prioritet.

Natur og kulturverdier

Svartskog/Breivoll utgjøres av en langstrakt nord/syd-gående åsrygg som grenser mot Bunnefjorden i vest, og området er et av få gjenværende, sammenhengende og større naturområder langs Oslofjorden. Her finnes et mangfold av naturverdier der en rekke rødlistede og krevende arter, samt truede vegetasjonstyper er registrert. Av særlig verdi har blant annet kulturlandskapet rundt Svartskog kirke med gammel eikeskog, gårdsdammer med forekomst av rødlistede amfibier, karakteristiske åkerholmer, en rik sopp- og karplanteflora samt et rikt fugleliv.

Betydelige verdier knyttet til edelløvskog finnes også lenger syd med blant annet Pollen naturreservat og området rundt gården Breivoll i Ås, der ruvende

eiketrær, og en rekke rødlistede sopper og sommerfugler er registrert.

Svartskog/Breivoll kan karakteriseres som en mosaikk av ulike natur- og vegetasjonstyper, og her finnes også områder med gammel og høyproduktiv barskog blant annet i Nordre Pollen naturreservat i Ås og i Delingsdalen på Svartskog.

Verneverdiene i Delingsdalen er godt dokumentert, og ved å være et gammelskogsområde med kystnær og høyproduktiv barskog, representerer Delingsdalen en svært verdifull, men også svært mangelfullt vernet naturtype i Norge.

I tillegg til naturverdier finnes også et bredt spekter av kulturminner i området. Ved Sjøskogen, Breivoll friområde og Kjærnes i Ås finnes Norges største konsentrasjon av steinalderboplasser, og på Svartskog er blant annet ca. 350 terrasser som antas å være rester etter bygninger fra jernalderen registrert. I tillegg finnes det spredt i hele området en rekke kullgrop, steinmurer, dyrkingsspor, gravminner, kullmiler og gamle veifar.

Bevare helheten

En fragmentering av området,

med tilhørende sekundære effekter, vil kunne gi store negative konsekvenser for natur-, kultur- og friluftskvalitetene som finnes her, og viktigheten av å binde disse verdiene sammen innen et felles verneområde, har derfor vært en overordnet tanke i verneplanarbeidet.

NOA vil i sin plan derfor foreslå at hele Svartskog vest for Gjersjøelva og E18/E6, samt store deler av tilgrensende områder i Ås (Breivoll) legges ut til landskapsvern.

Videre vil det inngå forslag om "øyer" underlagt strengere vern, med naturreservatstatus for Delingsdalen, og biotopvernstatus for fire dammer med forekomst av rødlistede amfibier. På bakgrunn av nye og rike funn vil det i verneplanen også inngå et forslag om utvidelse av Nordre Pollen naturreservat mot syd og syd-vest, slik at Pollevann og Nordre Pollen, som i dag utgjør to atskilte reservater, bindes sammen.

Verneplanen som slutføres våren 2006, er forhåpentligvis et første viktig skritt på veien til å sikre et verdifullt område som verken nåtidens eller framtidens mennesker, dyr og planter har råd til å miste.

Foto: Øyvind Bemtzen

Naturkart

naturopplevelse for barn og unge

Et stort flott informasjonsprosjekt som skal øke elevers fysiske aktivitet, naturglede og læring i naturfag har pågått i NOA i hele 2005. Nå produseres lekre naturkart på løpende bånd fra Årvollåsen (Bydel Bjerke), fra Stovnerbakken til Liastua (Bydel Stovner) og Lutvannsområdet (Bydel Alna). I tillegg kommer det snart kart fra Sognsvann-Båntjern, St. Hanshaugen og Ammerud.

Det er cand. scient **Hilde Friis** som har utviklet ideen og som står for det faglige innholdet og presentasjonen. Hilde forteller til Grevlingen at utgangspunktet for naturkartene er ønsket om å nå ut til barn og unge med

Dagpåfugløyve lever særlig i områder der det vokser tistler!

naturglede og naturkunnskap. Ønsket om at nye generasjoner skal se verdien av og dele gleden ved naturen. "Bli med – så kanskje du får se noen planter du ikke har sett før! Eller vi kan se om froskene er ute og lager lyder som en motorsag eller om det er kommet rompetroll i Isdammen!" Invitasjonen på forsiden av kartene er litt forskjellig, men har alle en klar oppfordring til å komme seg ut og bruke nærområdene. I hver av kartheftene er det et vegetasjonskart over området. Dette kan brettes ut fra bakper-

men. En sti med poster er merket av på kartene. Informasjonen i heftet er bygget opp rundt denne. Hovedinnholdet i heftene er knyttet til biologi. Men i noen hefter har vi innslag om kulturminner, om eventyrskog eller om forurensning. Naturkartet for Stovner og naturkartet for St. Hanshaugen har en nivåinndeling fra lett til vanskelig.

Heftene starter med litt generell informasjon om biologisk mangfold og vegetasjonstyper. Biologi-postene følger de ulike typene vegetasjon. Det er også bilder og tekster av planter knyt-

Fra stri kråkefot får vi heksemel som er naturens eget fyrverkeri!

Blomstrer hvitveisen er det tegn på at saueene kan slippes på beite.

tet til hver av postene. Stort sett er dette planter som gjør det lettere å kjenne igjen akkurat denne typen skog. Vegetasjonskartet kan fortelle deg hvor du finner blåbær, for eksempel!

Naturglede, naturkunnskap og økt fysisk aktivitet

Hilde fortsetter: Tanken er at Naturkartene skal utgjøre en serie som strekker seg fra Marka til sjøen og har med seg områder i skog, langs vassdrag, i grønne lunger og på øyer. Målet på sikt er å få laget naturkart for flere områder i hver bydel, slik at alle skoler og barnehager kan finne et tilbud i sitt nærområde.

Det er svært viktig å øke elevers fysiske aktivitet. Å legge deler av undervisningen utendørs vil gi et viktig bidrag til dette. Prosjektet vil kunne kombinere økt fysisk aktivitet med naturglede og læring av naturfag. Å tenne naturglede hos barn har

Blåveisen liker kalkrik jord.

effekt langt ut over den aktuelle turen. Verdsetter de først det å være ute i naturen, vil de være mer fysisk aktive senere i livet. I tillegg til skoler blir det allerede utarbeidete kartet verdsatt av turgåere i området. De er overasket over hvor stort mangfold som finnes selv på små arealer. Naturglede og inspirasjon til fysisk aktivitet når altså fram til flere grupper. Vi ønsker å benytte anledningen til å takke alle som har bidratt, både med arbeid og med finansiering av prosjektet.

Alle skoler bør ha en natursti i sitt nærområde

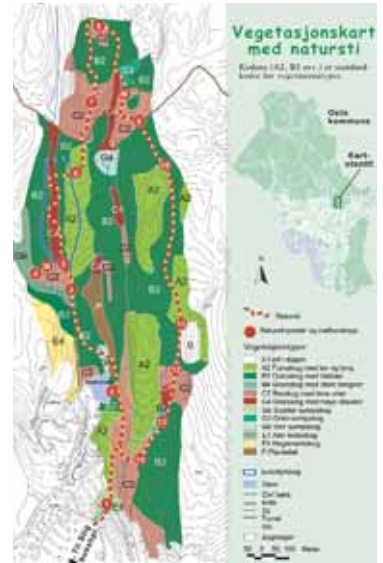
Lærere har vanligvis liten kompetanse i naturfag, forteller Hilde. Det er ikke obligatorisk for lærere å ha naturfag i utdannelsen sin. Det er derfor svært viktig å ha gode, lokaltilpassede hjelpemidler. Min erfaring fra skolehverdagen har vist hvor liten tid en lærer faktisk har til forberedelser og hvor mye gode opplegg utenfra betyr for kvaliteten på undervisningen. Kort reisevei er i tillegg et stort poeng – slik vil elever lett kunne få deler

av undervisningen sin ute.

Naturkart for nye områder i 2006!

I løpet av 2006 skal vi lage naturkart i enda flere områder. I noen av disse områdene vil vi ta med informasjon om lokale "eventyrskoger", eventuelt litt om kulturminner. Ønsker du å bidra med å registrere "eventyrskoger" i disse områdene, er det bare å ta kontakt med Hilde Friis og NOA.

Vegetasjonskart fra Årvollåsen

Ønsker du et kart?

Alle naturkartene som lages kommer til å ligge tilgjengelig på NOAs hjemmeside. Ønsker du kartet i trykt utgave – ta kontakt med den enkelte bydel der området ligger.

Alle foto: Hilde Friis

Intervju med Erik Sture Larre

Gjermund Andersen har nylig hatt samtaler med Larre, den ubestridte nestor i det organiserte friluftslivet her til lands. En gang i 1940-årene trakk han sammen med Nils Houge opp den sorte strek som ble til Markagrensen. I 1970-årene utarbeidet Friluftsrådet på hans initiativ, og med ham som drivende formann, utkast til flerbruksplaner for alle skogene innen Oslo marka. Det er fortsatt meninger og meningers mot til fulle i den gamle markaforkjemper (født 1914).

Bakgrunnen for intervjuet er delvis intervjuer med godseier Løvenskiold i Grevlingen, Aftenposten og Nationen og dels det pågående arbeidet med en egen lov for bymarkene.

Gjermund Andersen (GA): Hvorfor er det nødvendig at skogbruket omfattes av den nye Marka-loven?

Erik Sture Larre (ESL): Det har en helt naturlig årsak. Skogen utgjør den naturen som vi vanker i, men er samtidig en næringsvei, som gjør at det er andre interesser som spiller inn ved siden av dette med friluftslivet. Og det er jo slik at når to interesser kolliderer må man ha en regulering mellom disse to interessene, som politikerne må ordne opp i.

GA: Løvenskiold og skogbruket påstår at det ikke er særlig konflikt, at forholdet mellom skogbruk og friluftsliv går seg til på en god måte?

ESL: Jeg er såpass gammel at jeg kan huske at det ikke var noen særlige konflikter mellom skogbruk og friluftsliv, og det var den gangen man drev med plukkhogst og dro ut tømmeret med hest. Slik som skogbruket drives i dag, og som det påstås at det må drives, oppstår det konflikter. Denne konfliktsituasjonen har oppstått på grunn av det moderne skogbruket, og så lenge det fortsetter, kan det ikke unngås at det oppstår konflikter.

GA: I det siste nummeret av Grevlingen dokumenterer NOA at 97 prosent av det arealet

Løvenskiold hogger omformes til ensaldret, homogen industri-skog. Hva er egentlig problemet?

ESL: Så lenge han driver det såkalte moderne høstningsskogbruket, kommer det i konflikt med friluftslivet, fordi det er et unaturlig innslag i selve skogen. Det tar vekk opplevelseskvaliteten.

GA: Løvenskiold har kun 15 prosent av inntektene fra skogene, fordelt med 2/3 på skogsdriften og 1/3 på utleie. Når dette utgjør en så liten del av inntektene hans, burde det være mulig å løse ut Løvenskiold?

ESL: Det er fullt mulig å regulere dette til friluftsliv og å løse det inn ved ekspropriasjon. Skogbruket sier at det ikke er noen penger å tjene på skogbruk. Når noen i næringslivet finner at noe ikke gir et overskudd, så er det ikke noe verd. Så med skogbrukets egne ord skulle det ikke koste så forferdelig mye å få løst inn eiendommen, for den har ingen verdi som skogbruksnæringsvei. I alle fall liten verdi.

Det som han nå spekulerer i, selvfølgelig, er at han lager en næringsvei av utleie av hytter og boliger, så jeg ville tippe at den største erstatningen Staten måtte betale, ville dreie seg om hyttene og boligene som han har leiet ut. De utgiftene kan jo

selvsagt Staten dra inn igjen ved å drive med fortsatt utleie. Men Staten bør løse ham ut, erstatningsmessig, og deretter drive det hele videre.

GA: Hvilke andre muligheter har man lovmessig til å bevare verdiene uten ekspropriasjon.

ESL: I Grunnlovens §105 sies det at man skal ha erstatning dersom man må avgi noe av sitt faste eller rørlige gods. Høyesterett har gjennom alle år tolket den regelen slik at dersom du regulerer en virksomhet så hardt at det nærmer seg ekspropriasjon, så får du erstatning. Men dersom det er en mindre regulering, så har man ikke krav på erstatning. For eksempel må alle folk i en by finne seg i at de bare får bygge så så langt, så så bredt og så så høyt, så i byer er vi jo vant til at vi har en veldig streng regulering, uten at dette fører til noen erstatning. Hvorfor vi ikke har det samme på landet er fordi at nødvendigheten har vært mindre. Det var først i 1965 vi fikk en planlov som gjaldt i landdistrikter. Før det var det fritt fram.

GA: Kunne plan- og bygningsloven vært et brukbart lovverk, som kunne ivareta friluftsinntressene i Marka?

ESL: Det kunne det i og for seg, da man har mulighet til å regu-

lere til både landbruk og til spesialområder for friluftsliv. Men en slik regulering varer ikke mer enn fire år, før et nytt kommunestyre kan gjøre om på reguleringen. Det er slik at disse områdene er evig i fare, så lenge de ligger der fri for bebyggelse. Om fire år kan kommunestyret gjøre om det som er regulert. Derfor er vi jo veldig hissig på å få en egen lov for Marka, slik at det i stedet for 20 kommuner som driver og regulerer dette til enhver tid, og som faktisk kan regulere om bare etter noen få år, får et overordnet organ med et langsiktig perspektiv som foretar avveiningene.

Derfor må vi ha et lovverk, fordi dette er mye mer stabilt. Det er veldig sjelden at et slik lovverk blir tuklet med. Og jeg ville jo si at dette er derfor vi må ha en lov for Marka, for å hindre at det skjer endringer i ting vi har kjempet frem.

GA: Finnes det alternativer til en særlov? Kunne en endring av naturvernloven til å kunne legge ut "bynasjonalparker" eller en endring av friluftsløven, slik at "friluftsmark" også kunne legges ut på privat grunn, gjøre samme

nytt?

ESL: Jeg mener at en særlov vil gi samme faktiske posisjon som en nasjonalpark. Offentlig kontroll over arealene er den beste løsningen. Vi kan regne med at desto høyere opp på skalaen avgjørelsene tas, desto vanskeligere blir det å gjøre dem om. Den svakeste reguleringen vi har, er en kommunal regulering fordi der kan lokalpolitikerne skalte og valte med dette etter eget forgodtbefinnende, uten at de behøver å ta noe annet hensyn enn til sine egne innvånere og deres interesser.

GA: Løvenskiold mener at samarbeidet med kommunene går godt, men at restriksjonsnivået er veldig strengt.

ESL: Restriksjonsnivået er latterlig lavt. Tidligere kunne du beholde det du kunne forsvare med pil og bue og spydet ditt, og eiendomsretten innskrenket seg til det. Dette utviklet seg, så det ble slik at man fikk eiendomsrett til det hus man hadde bygd seg, og man fikk eiendomsrett til det jorde man hadde dyrket sjøl. Men i skogen fikk man ikke eiendomsrett, bare rett til å ta ut nødvendigheter – ved, tømmer

til hus, jakt og veide, fiske osv. Allmenningen var bare et regulert frimålsområde. Reguleringen satte grenser for det området bygda hadde anledning til å fiske, jakte og beite i. Eiendomsretten er ingen naturlig ting. Den er makt. Du hadde disposisjonsretten over et område fordi du hadde makt til å forsvare den. Det er det som er eiendomsretten.

I Marka var det Kongen som eide allmenningene, eller eide det han hadde makt til å forsvare. Løvenskiold greide å få overdratt Nordmarka fra Kongen.

GA: Hva med eiendomsretten – kunne Staten erverve Nordmarka vederlagsfritt?

ESL: Ikke med hevd når man har hatt en ting i 20 år. Det er bare en ting som mangler: God tro. Har du ikke hatt god tro, hjelper det ikke om du har eid det i 350 år.

GA: Men en må jo kunne ha god tro på at Kongen var i sin rett til å avhende områdene?

ESL: Jo, og vi må nok avfinne oss med at på en eller annen måte har Løvenskiold gjort en handel med en konge som har hatt disposisjon over disse områdene. Hadde han gått så langt at han hadde fratatt bøndene rettigheter, hadde det blitt et vesentlig sterkere opprør.

GA: Mange, både Løvenskiold og enkelte på friluftssiden, har sagt at det er bra at det har vært Løvenskiold som har eid dette området, ellers hadde det vært en sammenhengende hytteby fra Frognerseteren til Mylla.

ESL: Friluftsrådet ble stiftet i 1936 på frykt for hyttebygging i Marka. Førre var! Noe hadde skjedd tidligere, men det var

Erik Sture Larre i samtale med Stein Erling Birkeland og Jens Gram.

utbyggingen langs Oslofjorden som gjorde oss redde for at denne utviklingen skulle bre seg til Marka. Så jeg vil heller si at friluftslivets folk var obs på dette her før det var aktuelt å bygge. På den annen side har vi hele tiden, i alle fall fra 1945, vært voldsomt opptatt av dette, og forsøkt å sette kjelker i veien for alle som har ønsket å bygge. Når man er i pengemangel, må man ofte selge. Løvenskiold-familien har også solgt i presse-de situasjoner. I tillegg til en del mindre salg tidlig på 1900-tallet, forsøkte man seg i 1950-åra på en gigantisk hytteutbygging rundt Heggelivannene. Det fikk vi stoppet med drikkevannsrestriksjonene. Men en utbygging har han klart: Utparselleringen av Lommedalen reddet familien fra å bli slått konkurs (1980-tallet).

GA: Men det er ganske stor forskjell på bondeskogene og Løvenskiolds eiendom når det gjelder hytter?

ESL: Drikkevannsrestriksjonene, som Løvenskiold har fått meget godt betalt for, har forhindret hyttebygging. Hans innsats som eier har ikke vært så veldig overveldende. Lysten til utbygging har nok vært der, men han er blitt hindret av drikkevannsrestriksjoner. Han har vel solgt det han har hatt bruk for å selge.

GA: Løvenskiold påstår at han har et godt samarbeid med friluftslivsorganisasjonene?

ESL: For det første har vi her i landet noe som heter allemannsrett. Den ligger i bønn, uansett. Det er fri ferdselsrett i utmark. Det har vært et samarbeid gjennom et par menneskealdre om rydding av skiløyper. Løvenskiold hadde ikke turt å gå

på gata, dersom han hadde nektet Turistforeningen å merke stiene. Når det gjelder ryddingene, så var ikke dette så uvelkomment for Løvenskiold, da de ryddede løypene også kunne benyttes i skogsdriften.

GA: Løvenskiold påstår at Skiforeningen, Turistforeningen og OFA har en stor innflytelse på forvaltningen av Marka?

ESL: Det er ukjent for meg. Vi har egentlig lagt stiene der hvor stiene har gått "fra tidenes morgen", i alle fall i min tid, og det er en stund. Likedan med løypene. Opplevelseskvaliteten på skogen kommer opplagt på minussiden ved flatehogst og ensalderskoger. Skal en oppleve ordentlig skau, har det moderne skogbruket ikke vært noen fordel.

GA: Er friluftslivsorganisasjonene bundet av samarbeidet med skogbruket om tilretteleggingen?

ESL: Vi trodde jo at den gangen vi fikk friluftslvsloven, at vi skulle slippe denne krangelen med skogeierne. Og vi trodde at vi skulle få skikkelig merkeadgang, og at dette var et så lite inngrep i skogbrukernes eiendomsrett, at det ikke var noe særlig å snakke om – og det er det heller ikke! Så den reguleringen hadde blitt erstatningsfri. Men det fikk vi ikke gjort med friluftslvsloven. Friluftslvsloven var en innskrenking av allmennhetens rettigheter. Det ble en lov som ble en blanding av fordeler for DNT og for skogeierne eller grunneierne.

GA: Løvenskiold prøver seg med en sjarmoffensiv for å unngå en lov som omfatter skogbruket i Marka. Er han blitt bedre enn tidligere generasjoner godseiere,

er han blitt noe bedre i realiteten?

ESL: At det er blitt bedre enn tidligere generasjoner er sikkert, det skal ikke så mye til. Men det er jo et naturlig motsetningsforhold mellom friluftslvsbrukerne og en som vil drive skogen etter moderne metoder. Jeg tror ikke at Løvenskiold, med sine innspill vil forære noe til samfunnet, han mener vel at han kan finne seg i restriksjoner mot erstatning. Men det er slik at en masse av de restriksjonene som kan pålegges, kan gjøres uten erstatning. Og det er muligens de han er redd for, og vil komme i forkjøpet. For etter min juridiske oppfatning fikk han en erstatning for eksempel for Katnosa-Spålen-området som ikke var berettiget. Det er så lite i forhold til hans 425 000 mål, slik at disse restriksjonene bare omfatter fire prosent av eiendommen. Og fire prosent restriksjoner på en eiendom får man vanligvis ikke erstatninger for! Det er ikke erstatning på så små restriksjoner.

Skogbruket har i det hele vært utrolig flinke til å slippe unna restriksjoner som gjelder for andre deler av samfunnet. Det finnes restriksjoner på det aller meste; du kan ikke gå på trikken uten å betale, du kan ikke kjøre så fort du vil. Ikke kan du bade der det er drikkevann. Og hvorfor har vi disse restriksjonene? For hvis vi ikke hadde lover og regler og restriksjoner, så var det ikke mulig å leve tett innpå hverandre. Et samfunn krever restriksjoner for å kunne overleve. Avveie interesser mot hverandre. Det er det vi velger politikere til. Nå har vi politikere som sier de vil foreta en ny avveining i Nordmarka. Vi får vi håpe de får gjort noe.

Hafjelliseringen av fjellskogen

Mens vi venter på at hafjelliseringen av fjellskogen er fullbrakt, for det meste av oss oslofolk, kan vi med fordel lese:

“Det er vårt landskap, men det er også landskapet til forfedrene og det er landskapet til dei ætter som kjem etter oss. Naturen syner det miljø kulturen vår grodde fram av. Syner landet slik som folket vårt ein gong tok imot det. Det syner den ville og harde naturen dei stridde imot, men som samstundes gav innhald til livet deira, var med å forme vår folkekarakter, gav næring og grobotn for åndslivet i alle dei former det gje seg, dikting og draum, frå segna og eventyret til i dag.”

Slik kunne forstmannen og blinkeren Haakon Lie skrive i Østlandske Naturvernforenings småskrift nr 2 Ormtjernskampen Villmark i 1961. Kan vi det i dag?

GODT BOKTIPS:

Østlandske skogsområder (DNTs årbok 1994) er til salgs hos DNT Oslo og Omegn, Storgaten 3 for kun kr 10,- så langt stabelen rekker!

GRØNT DIKT

SE ALLE INSEKTENE

Se alle insekter
som myldrer og utfolder liv.
Målbevisst
søker de sin blomst, eller sin make.
Over alt har de tilhold.
I jord og vann, i skog, i luft.
Nøye tilpasset
alle slags tenkelige miljøer.
Allerede karbontidens sumpskog
summet av deres vinger.

Jeg tror de vil seire
i livets lange kappløp om framtiden.

Sigmund Hågvar

Om å bli kvitt hageavfallet

Etter forbudet om brenning av kvist og kvas har mange sett det som et problem å bli kvitt hageavfallet. Den greieste måten har vært å forsyne våre turveier og skogholt med slike dunger. Alibiet har vært at det skal være så økologisk korrekt. Det er ikke det, for det første kverker dungene det økosystemet som var der, for det annet samler ikke naturen selv sitt avfall i dunger. Det tar en generasjon før dungene blir jord og enda lenger hvis de stadig fylles på. Og det er stygt. Noen av dungene er også direkte farlige. For eksempel ved Lysakerelva langs Oslo kommunes regulerte turvei A1 finnes det en livsfarlig dunge nedenfor Møllefaret som når som helst kan rase ut i elveskråningen med lekende unger. Ved Holmenbekken i Løkkaskogen, langs turvei A5, kan akkurat det samme skje.

I Oslo er det gratis å levere hageavfall til kommunale mottak, dels for kompostering, dels for forbrenning (varmegjenvinning). Kanskje må kommunen også betale for utleiehenger eller annen borttransport for at muligheten brukes! Et eksempel til etterfølgelse – i Øvre Høybråten borettslag i Oslo samles alt hageavfall på et sted, for årlig bortkjøring til Grønmo. Andre borettslag kunne gjøre det samme.

På Eiksmarka i Bærum har vellet i samarbeid med kommunen gått ennå et skritt videre. Her er problemet at det ikke finnes noe varmegjenvinningsanlegg og at deponiet på Isi ellers må utvides av kapasitetsgrunner, til tross for at det påtenkte området i høy grad er verneverdig. Ifølge Nøttekråka (medlemsbladet til Naturvernforbundet i Bærum) har vellet nå tre års erfaring med en modell som går ut på at hageeierne leverer hageavfallet ved porten. Det blir samlet opp og for en stor del kappet opp og resirkulert i nærmiljøet. Den resirkulerte kvisten kan så komme til nytte i hagene på Eiksmarka.

Er det noen gode naturvernere som tar utfordringen i sitt nærmiljø, konkluderer Nøttekråka, med økt kompostering sparer vi miljøet på alle måter, vi gjenvinner hagens ressurser, og ikke minst legger vi til rette for en lokal bestand av pinnsvin. Red ass.

Nytt lokallag for Groruddalen?

Vi vet at mange går og tenker på at NOA trenger et eget lag for denne byen i byen. Mange synes at det foregår ting som blir svært stemoderlig behandlet av bymyndighetene. Det er organisasjoner som jobber i og med dalen, men spørsmålet er om ikke et Naturvernforbundet i Groruddalen vil kunne bli den slagkraftige enheten som trengs.

Tror du det, så bli med! Vi har nok av problemer: Huken steinbrudd skal ete seg inn i Lillomarka, trafikken vil øke når ny postterminal skal legges i Lørenskog rett ved kommunegrensen, det lovede lokket over E6, kommer det? Og så videre.

Interesserte kontakter: Kirsten Berrum (k-berrum@online.no, tlf 2216 7980, Vestbyveien 17, 0976 Oslo), Elisabeth Koren (koren@broadpark.no) eller NOA direkte.

Vi har følgende produkter til salgs fra Vøienvolden

- Fugle CD, dobbel kr 220,-* (medlemspris) ellers 295,-*
- Små foldere med 8 kort, Flora Danica, "Veikantplanter", kr 8,-*
- Kort m. villdyr og julemotiv 25 skt. enkle kr 8,-* eller 25 skt. doble kr 10,-*
- 75 års jubileumsbok "Momenter til en dypere naturvernforståelse" kr 100,-*
- "Marka", natur, kulturminner, friluftsliv og naturvern i Osломarka kr 50,-*
- "En dråpe i havet", forurensning i Nordsjøen kr 25,-*
- "Miljøtrussel uten grenser", fakta om sur nedbør og luftforurensning kr 10,-*
- Unike Skoger, forslag til vern kr 250,-*
- 1 stk. skanner. Prisen kan diskuteres!

*porto kommer i tillegg

Send en e-post til laila@noa.no med bestilling!

Jørgen Stubbesitter

Hekta på trær

En klok person skrev i Grevlingen om å være hekta på trær. Det er jeg også, og tenker på en jente i California et sted. I to år satt hun oppe i et redwood-tre med totusen-årig historie, som noen ville felle. I to år hadde hun nektet å komme ned. Etter hvert stimlet andre bryssomme naturfantaster til, og treet ble reddet. Da hun kom ned ble hun omringet av TV-stasjoner. Nå skulle hun ha sagt noen bevingede ord – "for veik, for veik!" – eller noe slikt, og blitt et ikon i verdenshistorien. Men hun var bare av et annet slag. Hun sto bare og gråt. Den jenta skulle jeg gjerne truffet.

Jeg rusler rundt på moseteppet i gnudrete gammelskog nord på Lauvåsen med naboens glade puddeltispe Leika i bånd ved min side på grunn av elgene i nærheten, og ser utover det bølgende, tunge østlandske skoglandskapet. Hans Børli har sett det, selvfølgelig, og sett det best. Han så disse lange åslinjene i mjukt spenn mot himmelen, som utslåtte blå vinger. Han så det som en fabelugl som fåfengt prøver å lette, som ikke får luft under vingene, fordi jorda er for leiretungt nær. Han førte stumme samtaler med trærne med hendene lagt lyttende mot ru stammer. Det var ikke visdom de utvekslet, men naken eksistens, fingertupp-tanker.

Blinde Erling Stordahl forsto også dette. Med sine fire velutviklede sanser intakt kom han på bølgelengde med vilter ungdom. Traff deres sinn, så å si. Med følsomme fingertupper vekselvis løpende og dvelende over barken nærmest som en pianist over sitt instrument kunne han fenge dem med sin opplevelse av skogens kulturlandskap.

Men nettopp Børli skulle lide den skjebnens ironi å livberge seg som tredreper, leiemorder til fals for skogbaroner og blind kapital. Derfor drømte han så vondt en natt: Et tre lukket røttene om hjertet hans lik en veldig ørnekle – og klemte langsomt til.

Han har skrevet det selv. Vi høres av.

Sett og sakset

Forunderlige Marka

"Hvis vi tar opp vann fra bunnlaget i det 55 meter dype Blankvannet, bruser det som selters i vannhenteren. Om vannet tas fra 20 meters dyp, ser det ut som lyserød rosévin. Vi skal forklare hvorfor."... og det gjør Jan og Karen Anna Økland under tur 4 i boken:

Oslo rundt langs vann og vassdrag – økologiske vandringar. 2. utgave 2003

Nemesis i skogbruket

"Har vi for eksempel anskaffet tungt og kostbart driftsteknisk utstyr, blir konsekvensene flatehøster og større bestand, som igjen forutsetter planting med behov for biocider osv. Det blir et teknologiens fangstapparat."

Øyvind Skar: Økologisk skog- og utmarksforvaltning. Bind 2. 2000, side 128

Skogbrukets røst, tross alt

"Noen må ha en tro på framtiden tross alt, på liv som skal leves når vi er borte. Vær derfor såmann! Skriv brev til framtida! Skriv grønne testamenter!" Tidligere fylkeskogsjef i Oppland, Knut Dæhlen, i takkebrevet til kongen for fortjenestemedaljen i gull, ifølge Skog og Miljø 1/06 – medlemsblad for Det norske Skogselskap

Den toppidretten, den toppidretten

"Det er verst i knærne, der følger jeg meg ofte som om jeg var 70 år", sier kulekjøreren Kari Traa (32) Aftenposten 9. februar 2006

Hørt den før?

"Det er oppsiktsvekkende at Noreg med alle oljemilliardane sine investerer så lite i infrastruktur retta mot resten av Europa, medan vi i Sverige som ikkje har "pengar på bok", satsar milliardar." Claes Roxbergh, leder i samferdselskomiteen i den svenske riksdagen til Jernbanemagasinet, ifølge Dag og Tid, 25. mars 2006

Mer av Roxbergh:

Om skilnaden på svensk og norsk jernbanepolitikk har han ei søge: – Vi var nokre som skulle ta toget til Noreg ein gong, og så spurde vi konduktøren: "Kvar er grensa?" Veit du kva han svara? "Kjenn etter!"

Fortsatt ifølge Dag og Tid, 25. mars 2006

LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker, Pb 332, 1371 Asker, Leder: Arild Jansen, Tlf.: 66 84 68 14 (p), ariljans@online.no

Naturvernforbundet i Bærum, Pb 252, 1319 Bekkestua, Leder: Jan Schwencke, Tlf.: 67 12 01 78 (p), jan@schwencke.net

Naturvernforbundet i Lørenskog, Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog, Leder: Margareta Bondevik, Tlf.: 67 90 28 10 (p), gretetrond@online.no

Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum, Granerud, 2034 Holter, Leder: Steinar Myrabø, Tlf.: 91 65 76 91 (m), smyrabo@online.no

Naturvernforbundet i Nes, Myrullveien 4, 2150 Årnes, Leder: Marit Frøystad, marifro@online.no

Naturvernforbundet på Nesodden, Pb 251, 1450 Nesoddtangen, Leder: Peter Schjølberg, Tlf.: 66 91 48 50 (p), pschjo@hotmail.com

Naturvernforbundet i Oppegård, Pb 291, 1411 Kolbotn, Leder: Gunnar Larsen, Tlf.: 66 80 21 20 (p), oberntz@online.no

Naturvernforbundet Oslo Nord, Jutulveien 11, 0852 Oslo, Leder: Elin Tyse, Tlf.: 22 69 05 26 (p), elintysec@ci.net

Naturvernforbundet Oslo Vest, Postboks 3157, Elisenberg, 0208 Oslo, Leder: Harald Julsrud, Tlf.: 22 44 26 57 (p), harald.julsrud@chello.no

Naturvernforbundet i Ås, Pb 130, 1431 Ås, Leder: Birgitta Prøis, Tlf.: 97 71 74 85 (m), solsver@online.no

Naturvernforbundet i Ski, Pb 232, 1401 Ski, Leder: Stein Martinsen, Tlf.: 93 08 11 73 (m), gaupstein@online.no

Naturvernforbundet i Vestby, Kolåsveien 5, 1555 Son, Leder: Eirik Selmer-Olsen, Tlf.: 64 95 93 24 (p), eirik.selmer-olsen@tine.no

Naturvernforbundet i Ås, Pb 130, 1431 Ås, Leder: Hans Erik Lerkelund, Tlf.: 64 96 39 99 (p), helerk@start.no

Østkanten Naturvernforbund, Orknøygata 8A, 0608 Oslo, Leder: Ståle Grøtthe, Tlf.: 22 04 49 81 (p) 95 22 39 78 (m), stale.grotte@dna.no

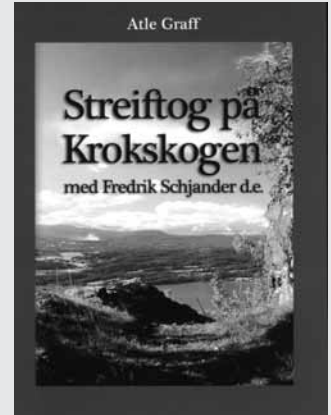
Oslo studentlag av NU og NNV, Bølerlia 8, 0691 Oslo, Leder: Lene Liebe, Tlf.: 90 13 45 31 (p), enelie@student.matnat.uio.no

Streiftog på Krokskogen

Atle Graff skal ha takk for å ha brakt Fredrik Schjander d.e. (1898–1987) frem i lyset. Han har sammenstilt og redigert Schjanders rundt seksti, litt bortgjemte og bortglemte artikler fra Til skogs, lokalaviser, historielagsårhbøker og menighetsblader. Når man har lest i denne boken, forstår man at Schjander rettelig hører til blant de store markaforfatterne fra det tyvende århundre, født ved forrige århundreskifte som dem. Der Reidar Holtvedt fikk frem sagn og huldrehistorier på original sørkedalsdialekt, og Halvdan O. Christophersen elegant og morsomt fikk skildret sine mange vandringer, overbeviser Graff oss om at Schjander var den som foretok de mest omfattende og nøyaktige kildegranskinger av bispevisitasreisene, veifarene, finneinnvandringen, markaslektene, alle plasshistoriene, kølabonnene, jernverket, krigshandlingen i 1716, Asbjørnsen, jegerne og kunstnerne, og så videre.

Boken er i stort format, godt illustrert med gamle og nye bilder, utsnitt av gamle kart gode, nye kartskisser. Den hører så avgjort med, selv i et bare middels omfattende markabibliotek. Asker og Bærum Historielag og Ringerike Historielag har støttet utgivelsen, og Sparebank 1. Flott. FF

Atle Graff
Streiftog på Krokskogen med
Fredrik Schjander d.e.
Kolltopp Forlag, Hønefoss 2005
204 sider i farger
ISBN 82-92596-06-2

Her kan vi lære om hvordan to store blir til tre store, og om hvordan naturvern også blir dyrevern – med skrekkblandet fryd for en liten grevling (sic!).

Jeger på leirføtter?

Jeg hører et skudd i fjellskogen – et perfekt skudd dreper årskalven momentant. Det er jegeren og biologen Jan Arve Gjøvik som er på elgjakt og fyller tildelt kvote. Dette liker han – matauk og fornøyelse, menneskets iboende trang til jaktutfoldelse, samspill med venner, naboer og bikkja i det store sosiale høydepunktet – høstjakta.

Hele denne boken bruker han til å legitimere sin handling. Og det gjør han godt, i betydningen at han strekker premissene for en debatt. Så godt at jeg er Aftenposten takknemlig for å ha gjort meg oppmerksom på boken i fjor engang. I likhet med samme avis "gir den god bakgrunn for egne meninger", om enn konklusjonene kan bli forskjellige. Hans gjennomgåelse av vår oppfatning av og forhold til natur og dyr opp igjennom historien er både innsiktsfull og spennende lesning.

Det er når han filosoferer jeg etterlyser nyanser. Menneskets store prosjekt er ifølge Gjøvik 'å bygge sivilisasjon'. Alt som hindrer oss i det, er mindreverdige. Tanken at vi ekspanderer over alle grenser og tingliggjør og fortrenger alle andre skapninger, affiserer ham ikke. Bare dyrevelferd, ikke dyrs rettigheter finnes i Gjøviks verden. Han raljerer over begrepet dyrs 'egenverdi' – altså aksiomet som sier at alle vesener har en verdi i seg selv, ikke bare i relasjon til oss. Dette blir den bibelske feiltolkning som sier at vi skal nyttiggjøre oss all skapningen. (Gjøvik hadde forøvrig stått seg på å raljere mindre med annerledes tenkende – Arne Næss, Peter Singer og Paul Taylor for eksempel skildres nærmest som vrøvlpettere med sin økologisme.)

"Storviltjegerne kan korrekt hevde at de utfører en nyttig jobb for samfunnet, ved at de regulerer hjorteviltbestanden slik at tålegrensene for beiteslitasje ikke overskrides. Småviltjegerne, som det er langt flere av, har ingen tilsvarende funksjon." (s.133)

"Det er min ærbødige påstand at ingen har større innlevelse i dyr enn jegeren. Ingen har større kjærlighet til dyr enn han." ... "Kanskje er det nettopp jegeren som blir stående som garantisten for humanismen og menneskeverdet." (s.131)

Disse utsagnene er verd en meditasjon. Meg synes det som dagens velstandsjeger trekker for store vekslar på tidligere tiders barske alvor. Gjøvik trekker ingen skiller mellom fellingskvotens og mataukens høstingsjakt på den ene siden og jakt for fornøylsens skyld på den andre. (Min arm, min tarm og mitt tannsett tilsier blandingskost.)

Jeg har også en ærbødig påstand. Det er at ulv, jerv og gaupe ville forvalte storviltstammene på en langt riktigere måte par se enn Jeger og Fisk. Disse dyrene ville ta lidende og svake dyr, og ikke stammens sterkeste. Likeledes at rypene får vi overlata til fjellreven.

Gjøvik forsvarer fritidsjegeren med at trangten ligger i genene. Slik ble vi menn valgt ut. Den beste jegeren fikk forplante seg. Ja vel, så vet vi årsaken. Etter gode psykoanalytiske prinsipper kan vi så gripe fatt i problemstillingen. Jakt for fornøylsens skyld er en tvilsom geskjeft og vil støte an mot 'ærefrykt for livet'-tankegangen. Skal vi bygge og videreutvikle sivilisasjonen må den også inneholde slike elementer.

Men som sagt, les boken, og bryn dine egne meninger – det kan være forfriskende. FF

Jan Arve Gjøvik
Hvitbok for kjøttspisere. Håndbok i etisk argumentasjon for jegere og fiskere
Dovre Forlag 2003
281 sider, ISBN 82-996658-0-9

HVITBOK for kjøttspisere

Håndbok i etisk argumentasjon
for jegere og fiskere

Returadresse:
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120
0461 Oslo

Alle NOA-medlemmer
ønskes velkommen til

SAMLING PÅ FRØNSVOLLEN

Søndag 14. mai kl. 12.00 – 16.00
• Idedugnad • Veddugnad • Omvisning

Velkommen!

Tilbud om guidede turer den 14. mai !

Guide: Tidligere NOA-leder Stein Erling Birkeland

Fra Frognerseieren til Frønsvollen

Oppmøte Frognerseieren stasjon kl. 10.45
Beregnet ankomst Frønsvollen
ca. kl. 12.00

RUTE:

- Frognerseierens administrasjonsbygg, som skal bli Friluftsforskningsorganisasjonenes hus
- Heftyes friluftsmuseum
- Ullbakken
- Skibautaen og Sporten
- Kong Olav Vs løype
- Heggehullet med Heggehullsbakkene
- "Den hemmelige stien" opp til Frønsvollen
- Frønsvollen med rydningsrøyser og ruiner

Fra Frønsvollen til Vettakollen T-bane

Avgang Frønsvollen kl. 16.00
Beregnet ankomst Vettakollen T-bane
ca. kl. 17.30

RUTE:

- Skihytta
- Den opprinnelige Frønsvollstråkka
- Fuglemyra
- Vettakollen
- Vettakollstryggen og Båntjern
- Den underjordiske bekken ved Båntjern
- Salamanderdammen

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)